

**REGLER FÖR VETENSKAPLIGT ARBETE OCH KVALITETSARBETE
FÖR ST-UTBILDNING I PSYKIATRI OCH BARN- OCH
UNGDOMSPSYKIATRI, ÖREBRO LÄNS LANDSTING , beslutad i psykiatrins
ledningsgrupp 2010-03-24.**

1. ST-läkare ska genomgå kurs i vetenskap och kvalitetsarbete 2 x 5 dagar. Kursen kommer att arrangeras en eller två gånger per år. Kursen bör ha genomgåts under första halvan av ST-utbildningen. Del 1 ska vara genomgången innan det vetenskapliga arbetet påbörjas.
2. ST-läkare ska ha 8 veckor avsatt för planering, genomförande och avrapportering av individuellt vetenskapligt arbete. Beroende på projektets art kan detta ske som en sammanhängande period alternativt fördelat på flera kortare perioder. Undantag från detta kan göras för ST-läkare som avlagt doktorsexamen.
3. Det är önskvärt om det kan bildas en grupp av ST-läkare som gör kurs och vetenskapligt arbete under samma tidsperiod.
4. Handledare för det vetenskapliga arbetet skall ha specialistkompetens och handledarutbildning och bör ha doktorsexamen. Ett minimikrav är att handledare med doktorsexamen finns med i planering och utformning av arbetet samt i examination av detsamma.
5. Aktuell handledare tillhandahålls från Psykiatriskt forskningcentrum, i dagsläget av professor Ingemar Engström. Bihandledare kan vara någon annan person vid PFC med doktorsexamen.
- 6.Handledningen sker i form av såväl individuell handledning som grupphandledning. Maximalt ges 10 timmar handledning på det vetenskapliga arbetet.
7. Det vetenskapliga arbetet ska utformas som en vetenskaplig artikel. Arbetet ska presenteras på kliniken och eventuellt på nationella möten inom

specialiteten.

8. Uppsats från grundläggande psykoterapiutbildning kan bedömas som vetenskapligt arbete om det uppfyller kvalitetskraven för detta. Bedömningen görs av aktuell handledare efter hörande av psykiatrins forskarkollegium.
9. ST-läkare ska ha 2 veckor avsatt för kvalitets- och utvecklingsarbete. Detta arbete kan i vissa fall samordnas med det vetenskapliga arbetet.
10. Aktuell handledare för kvalitetsarbetet är huvudhandledaren eller aktuell handledare under annan placering.
11. Kvalitetsarbetet presenteras skriftligt som en kort rapport och muntligt på hemmakliniken.

BAKGRUND ANGÅENDE VETENSKAPLIGT ARBETE I ST-UTBILDNING I PSYKIATRI OCH BARN- OCH UNGDOMSPSYKIATRI, ÖREBRO LÄNS LANDSTING

Bakgrund

Den 1 september 2008 trädde de nya föreskrifterna och allmänna råden om läkarnas specialiseringstjänstgöring i kraft.¹ Författningen består dels av en allmän del med regler för specialiseringstjänstgöringen, dels en del med specialiteternas målbeskrivningar ([SOSFS 2008:17](#)). Reglerna gäller alla läkare som fått legitimation efter den 1 juli 2006. Den som legitimerats tidigare kan välja mellan nya eller gamla ST-reglerna. Möjligheten till specialistkompetens enligt de gamla reglerna upphör den 31 december 2013.

ST-utbildningens delmål 19 stadgar följande: "Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt, kunskap om forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, samt om metoder för evidensbaserad medicin och granskning av vetenskaplig information." Metoder för lärande inför detta delmål vad gäller specialiteterna psykiatri och barn- och ungdomspsykiatri är dels en kurs inom området, dels ett *skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer*.

ST-utbildningens delmål 20 stadgar följande: "Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna initiera, delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten." Metod för lärande inför detta delmål vad gäller specialiteterna psykiatri och barn- och ungdomspsykiatri är ett *kvalitets- och utvecklingsarbete under handledning*.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har utfärdat allmänna föreskrifter och rekommendationer om

¹ Dokumentet återfinns på http://www.svls.se/malbeskrivning/6700.6694.cs?cs_dirid=6700

vetenskapligt arbete, men har i huvudsak lämnat till specialistföreningarna att mer detaljerat precisera kraven för dessa delmål.² Socialstyrelsen har således inte reglerat omfattningen av det vetenskapliga arbetet.

Allmänt gäller dock att det individuella arbetet ska utföras under ST-utbildningen och tidigare utförda arbeten kan inte tillgodoräknas som lärandemetod. Undantag från detta är för läkare som avlagt doktorsexamen som kan anses ha uppnått delmål 19, om verksamhetschef och handledare så bedömer.

Socialstyrelsen har också uttalat att samtliga handledare (alltså även för delmål 19 och 20) ska inneha specialistkompetens samt deltagit i handledarutbildning (gäller från den 1 september 2010). Specialistkompetensen behöver *ej* vara i den aktuella specialiteten. Däremot krävs inte att den aktuella handledaren för delmål 19 ska ha doktorsexamen, då detta "inte skulle vara genomförbart i dagsläget". Det rekommenderas dock att handledaren är disputerad.

Svenska Läkaresällskapet och Sveriges läkarförbund

Svenska Läkaresällskapet utbildningsdelegation och Sveriges läkarförbunds utbildnings- och har lämnat följande gemensamma rekommendation³:

Arbetets omfattning

Det individuella vetenskapliga arbetet bör omfatta minst 10 veckor under hela ST perioden, inklusive de teoretiska kursmomenten. Kvalitetsarbetet, som får anses utgöra ett självklart inslag i det ständigt pågående förbättringsarbetet inom en verksamhet, inkluderas tidsmässigt inte i detta, men kursmoment och ämnesområde kan vara gemensamma.

Handledning

Vetenskaplig kompetens (motsvarande doktorsexamen) ska finnas med i planering och utformning av arbetet. Saknar ordinarie handledare vetenskaplig kompetens, bör

² Socialstyrelsen regleringar och uttalanden återfinns på

<http://www.socialstyrelsen.se/ansokaomlegitimationochintyg/bevis.specialistkompetens/omlakarnasst>

³ Återfinns på <http://www.svls.se/cs-media/xyz/090626gmut.pdf>

vetenskaplig handledning knyts till arbetet på annat sätt för att säkerställa kvaliteten. Vetenskaplig kompetens kan t.ex. tillhandahållas via specialitetsföreningarna/ sektionerna centralt eller alternativt på det lokala planet genom samverkan inom näraliggande specialiteter. Den vetenskapliga kompetensen behöver inte ligga inom den egna specialiteten om ämneskompetens kan tillhandahållas via ordinarie handledare eller på annat sätt inom specialiteten.

Granskning

Det vetenskapliga arbetet bör granskas av professionens företrädare, och miniminivån, för att kunna utses till vetenskaplig granskare, bör vara doktorsexamen. Vi vill också understryka betydelsen av att de vetenskapliga arbetena uppmärksammas inom respektive specialitetsförening/sektion.

Svenska Psykiatriska Föreningen

Föreningen har följande rekommendationer angående delmål 19 och 20⁴:

Vid utbildningsplanens upprättande avsätts tid för arbete enligt vetenskapliga principer, rekommenderas *10 veckor*. Om du arbetar på ett forskningsprojekt som är mer omfattande än 10 veckor, kan du tillgodoräkna det som arbete enligt vetenskapliga principer.

Vid utbildningsplanens upprättande avsätts tid för kvalitets- och utvecklingsarbete, rekommenderas ett *minimum om 2 veckor*. Någon annan kan handleda ST-läkaren i detta, vederbörande måste vara psykiater och handledarutbildad. ST-läkaren kan också kombinera arbetet enligt vetenskapliga principer och kvalitets- och utvecklingsarbete i ett och samma arbete. Det räcker om arbetet redovisas muntligt.

Svenska föreningen för barn- och ungdomspsykiatri

Föreningen har följande rekommendationer angående delmål 19 och 20⁵:

Delmål 19

⁴ Dessa rekommendationer är preliminära och att betrakta som arbetsmaterial. Rekommendationer väntas bli fastställda under våren 2010.

⁵ Återfinns på <http://www.svenskabupforeningen.se/Menysidor/Bibliotek.aspx>

Omfattningen av det vetenskapliga arbetet ska motsvara *5-10 veckors heltidsarbete*, inklusive deltagande i kurs samt planering och genomförande av projektet och skriftlig rapport. Den som handleder arbetet bör vara disputerad läkare inom barn- och ungdomspsykiatri eller närliggande område men även andra disputerade kan komma i fråga. I särskilda fall kan undantag medges, t ex om formellt utbildad forsknings-handledare saknas, men reellt forskningskompetent handledare finns och har kompetensprofil som passar för inriktningen på det vetenskapliga arbetet. Arbetet ska ha barnpsykiatrisk anknytning.

Med kurs avses här *kurs* i forskningsmetodik. Denna kan med fördel anordnas tillsammans med andra specialiteter. ST-läkare som bedrivit forskning i andra sammanhang får tillgodoräkna sig relevant kurs i forskningsmetodik.

Det ska finnas ett skriftligt underlag utformat *som en vetenskaplig artikel*. Arbetet bör presenteras på hemmakliniken, läkarstämman eller annat nationellt möte.

Delmål 20

ST-läkaren ska delta i kvalitets- och utvecklingsarbete, i samverkan med övriga personalgrupper, anknutet till den dagliga verksamheten. Det kan exempelvis handla om granskning av utrednings-, behandlings- eller remitteringsmönster, utformande av vårdprogram eller riktlinjer, granskning av arbets-/utbildningsmiljö och patientsäkerhet. Jämförande granskning av arbets- och utbildningsmiljö, jämförande granskning av olika vårdenheter etc. ST-läkaren ska aktivt delta i utformandet av konkreta förslag men behöver inte vara huvudansvarig för rapporteringen.

Arbetet kan ske enskilt eller i arbetsgrupp. Det kan samordnas med arbetet i delmål 19.

Arbetet redovisas i kort rapport.

Kursverksamhet ÖLL

I Örebro läns landsting planeras ett specialitetsgemensamt kursprogram. I detta ingår två kurser i *vetenskap och kvalitetsarbete* om vardera 5 dagar.